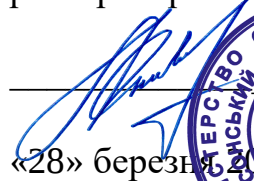

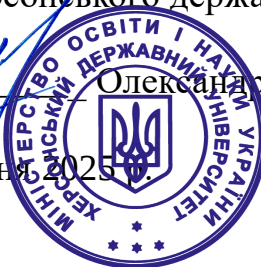
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії

ректор Херсонського державного університету,

 Олександр СПІВАКОВСЬКИЙ
«28» березня 2025

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування з **основ біології**

для здобуття ступеня вищої освіти «**бакалавр**»

на основі повної вищої освіти

за спеціальністю Е 1 Біологія та біохімія, А4.05 Середня освіта (біологія та здоров'я людини)

(денна, заочна форми здобуття освіти)

Івано-Франківськ – 2025

Затверджено на розширеному засіданні кафедри ботаніки
(протокол № 7а від 24 березня 2025 року)

Голова фахової-атестаційної
комісії (укладач програми)

(підпис)

Наталія ЗАГОРОДНІЮК

ЗМІСТ

	с.
1. Загальні положення	4
2. Зміст програми	6
3. Перелік питань, що виносяться на фахове вступне випробування з основ біології	9
4. Список рекомендованої літератури	11
5. Критерії оцінювання знань фахового вступного випробування	14

1. Загальні положення

Програма фахового вступного випробування з основ біології складена для абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» на 2 курс на основі повної вищої освіти (базової або повної вищої освіти / та осіб, які не менше одного року здобувають ступінь бакалавра та виконують у повному обсязі навчальний план), розроблена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра в галузі знань А4 Освіта, спеціальність А4.05 Середня освіта (біологія та здоров'я людини), в галузі знань Е Природничі науки, математика та статистика, спеціальність Е1 Біологія та біохімія, погодженої в установленому порядку з Департаментом вищої освіти, Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти, Науково-методичною комісією з педагогіки (підкомісією з біології) Міністерства освіти і науки України та затвердженої Вченою радою Херсонського державного університету.

Вступне фахове випробування складається з одного блоку, що містить перелік загальних питань в галузі біології.

Основним завданням вступного випробування з основ біології є перевірка загальнотеоретичної підготовки абітурієнта з усіх розділів біологічної науки та вмінь застосовувати набуті знання у самостійній практичній діяльності.

Організація та проведення фахових вступних випробувань (письмова форма) відбувається у порядку визначеному у Положенні про приймальну комісію Херсонського державного університету.

Мета вступного випробування – відбір претендентів на навчання за рівнем вищої освіти бакалавра.

Форма фахового вступного випробування: вступне випробування проводиться усно в формі співбесіди.

Тривалість фахового вступного випробування – на виконання відведено 3 години.

Результат фахового вступного випробування оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів.

Перепусткою на вступне випробування є Аркуш результатів вступних випробувань, паспорт.

Під час проведення вступного випробування не допускається користування електронними приладами, підручниками, навчальними посібниками та іншими матеріалами, якщо це не передбачено рішенням Приймальної комісії. У разі використання вступником під час вступного випробування сторонніх джерел інформації (у тому числі підказки) він відсторонюється від участі у випробуваннях, про що складається акт. На екзаменаційній роботі такого вступника член фахової атестаційної комісії вказує причину відсторонення та час. При перевірці така робота дешифрується і за неї виставляється оцінка менше мінімальної кількості балів, визначеної Приймальною комісією та Правилами прийому, для допуску до участі в

конкурсі або зарахування на навчання поза конкурсом, незважаючи на обсяг і зміст написаного.

Вступники, які не з'явилися на фахове вступне випробування з Основ біології без поважних причин у зазначений за розкладом час, до участі у подальших іспитах і конкурсі не допускаються.

2. Зміст програми

Живий організм – як біологічна система

Поняття про життя і живі організми. Критерії живого. Живлення організмів. Види і типи живлення. Пластичний та енергетичний обмін. Основний обмін.

Дихання організмів. Аеробне та анаеробне дихання. Газообмін.

Подразливість організмів. Тропізми і таксиси. Рефлекс і рефлексорна дуга. Нервовий імпульс та його природа.

Ріст і розвиток організмів. Визначення процесів росту і розвитку. Типи росту. Регуляція росту і розвитку. Морфогенез. Особливості росту рослин і тварин. Метаморфоз у тварин. Розвиток хребетних. Ембріональний розвиток ссавців.

Розмноження організмів. Вегетативне, безстатеве та статеве розмноження. Спори, гамети, діаспори. Типи статевого розмноження.

Рух організмів. Ростові речовини рослин. Фотоперіодизм. Особливості руху різних груп тварин.

Гомеостаз організмів. Системи управління в біології. Регуляція внутрішнього середовища. Терморегуляція. Регуляція водно-сольового балансу у тварин та рослин. Основні адаптації рослинних та тваринних організмів до водного та наземного середовища.

Особливості рослин як живих організмів

Рослини – автотрофні живі організми. Ознаки типових рослинних організмів. Місце рослин в сучасній системі органічного світу.

Надходження речовин у рослинну клітину. Внутрішньоклітинні системи регуляції.

Дихання рослин. Субстрати дихання. Екологія дихання.

Значення води в житті рослини. Ґрунт – основне джерело води для рослини. Поглинання води коренем. Транспірація – випаровування води рослиною. Екологія транспірації. Особливості водного режиму рослин різних екологічних груп. Прикладні аспекти вчення про видний режим рослин.

Мінеральне живлення – один з основних типів живлення рослин. Поглинання і транспортування мінеральних елементів. Роль нітрогену в житті рослини. Ґрунт – джерело поживних речовин для рослин. Застосування добрив.

Фотосинтез. Листок – основний орган фотосинтезу. Хлоропласти. Фотосинтетичне утворення вуглеводів, білків, жирів та органічних кислот. Фотосинтез і врожай.

Загальні поняття та критерії розвитку рослин. Рухи рослин. Розвиток рослин. Фізіологія розмноження рослин.

Стійкість рослин – адаптивне пристосування до конкретних умов існування. Рослина та несприятливі кліматичні фактори. Рослини і несприятливі ґрунтові фактори. Рослини і антропогенні фактори. Рослини і несприятливі біологічні фактори.

Біотехнологія рослин. Фізіологія лікарських рослин.

Особливості людини і тварин як живих організмів

Гетеротрофні складові біоти планети Земля. Ознаки типових тварин. Місце тварин в сучасній системі органічного світу. Людина як біологічна істота. Місце людини в сучасній системі органічного світу.

Поняття про фізіологічні функції гетеротрофних організмів та їх регуляцію. Нейрон як структурно-функціональна одиниця нервової системи. Рефлекс, рефлексорна дуга, умовні та безумовні рефлексі. Збудження і гальмування. Нейрогуморальна регуляція функцій.

Подразнення і подразники. Збудливість і збудження. Механізм біоелектричних явищ. Місцеве збудження і збудження, що поширюється

Загальні закономірності функцій аналізаторів, їх роль у пізнанні навколишнього світу. Зоровий аналізатор. Слуховий аналізатор. Нюховий аналізатор. Смаковий аналізатор. Шкірний аналізатор. Вестибулярний аналізатор. Руховий аналізатор.

Характеристика скорочувальної функції м'язів. Регуляція рухової функції. Рухова активність організму. Гладенькі м'язи.

Значення нервової системи, її розвиток, методи дослідження. Основні структури нервової тканини. Синапси. Рефлекс як основний акт нервової діяльності. Гальмування в центральній нервовій системі. Координація функцій організму. Спинний мозок. Функціональне значення різних відділів головного мозку. Ретикулярна формація, її структурна організація і функції. Лімбічна система мозку. Вегетативна нервова система. Кора великих півкуль головного мозку.

Поняття про ендокринні залози і гормони. Гіпофіз. Щитоподібна залоза. Вилочкова залоза й епіфіз. Внутрішньосекреторна функція підшлункової залози. Наднирники. Статеві залози.

Кров, лімфа і тканинна рідина як внутрішнє середовище організму, їх основні характеристики і функції. Склад і властивості крові. Формені елементи крові. Імунні властивості крові. Групи крові та резус-фактор. Лімфа.

Значення серцево-судинної системи. Робота серця. Рух крові по судинах. Регуляція роботи серця. Регуляція тону судин. Кровообіг органів. Лімфатична система, її будова і функції.

Значення дихання. Дихальні рухи. Перенос газів кров'ю. Регуляція дихання. Значення та еволюція травлення. Травлення у ротовій порожнині. Травлення у

шлунку. Секреторна функція кишечника. Усмоктувальна функція травного апарата. Рухова функція травного апарата.

Значення обміну речовин. Обмін білків. Обмін ліпідів. Обмін вуглеводів. Регуляція процесів обміну речовин. Вітаміни. Мінерально-водяний обмін. Енергетична сторона обміну речовин. Фізіологічні основи харчування.

Видалення продуктів обміну. Процес сечоутворення і сечовиділення, фактори, його зумовлюючи.

Значення зовнішнього покриву тіла. Терморегуляторна функція шкіри.

Надорганізменний рівень живого

Рівні організації живих систем. Умови існування організмів, основні середовища життя. Класифікація екологічних факторів. Абіотичні, біотичні, антропологічні фактори, адаптації до них організмів. Лімітуючі фактори.

Поняття про популяції як головну форму існування і еволюції живої речовини. Структура популяцій (просторова, вікова, статеві).

Біоценози. Поняття про екологічну нішу. Біоугруповання та їх стійкість. Класифікація біоценозів.

Екосистеми – основні структурні одиниці сфери життя. Критерії виділення екосистем. Компоненти, будова і закони формування їх структури. Характер зв'язків у екологічній системі.

Біосфера - глобальна екосистема землі. Межі розповсюдження життя в географічній оболонці і потоки енергії в біосфері.

Екологічні аспекти господарської діяльності людини. Сучасний стан біосфери і причини її деградації. Екологічні аспекти науково-технічного прогресу. Світові природні та антропогенні глобальні екологічні проблеми як результат порушення саморегуляції біосфери.

3. Перелік питань, що виносяться на фахове вступне випробування з основ біології

1. Живлення організмів. Види і типи живлення.
2. Основний обмін.
3. Дихання організмів. Газообмін.
4. Подразливість організмів.
5. Тропізми і таксиси.
6. Рефлекс і рефлекторна дуга.
7. Нервовий імпульс та його природа.
8. Ріст і розвиток організмів. Визначення процесів росту і розвитку.
9. Типи росту. Регуляція росту і розвитку.
10. Особливості росту рослин і тварин.
11. Розмноження організмів. Безстатеве, вегетативне та статеве розмноження.
12. Рух організмів. Особливості руху різних груп організмів.
13. Основні адаптації рослинних та тваринних організмів до водного та наземного середовища.
14. Надходження речовин у рослинну клітину.
15. Значення води в житті рослини. Ґрунт – основне джерело води для рослини.
16. Поглинання води коренем.
17. Особливості водного режиму рослин різних екологічних груп.
18. Мінеральне живлення – один з основних типів живлення рослин. Поглинання і транспортування мінеральних елементів.
19. Ґрунт – джерело поживних речовин для рослин.
20. Фотосинтез. Листок – основний орган фотосинтезу. Хлоропласти.
21. Фотосинтетичне утворення вуглеводів, білків, жирів та органічних кислот.
22. Загальні поняття та критерії розвитку рослин. Рухи рослин. Розвиток рослин.
23. Фізіологія розмноження рослин.
24. Рослина та несприятливі кліматичні фактори.
25. Рослини і антропогенні фактори.
26. Поняття про фізіологічні функції організму людини і тварин, їх регуляція.
27. Нейрон як структурно-функціональна одиниця нервової системи.
28. Рефлекс, рефлекторна дуга, умовні та безумовні рефлекси.
29. Збудження і гальмування.
30. Подразнення і подразники. Збудливість і збудження.
31. Загальні закономірності функцій аналізаторів. Роль аналізаторів у пізнанні навколишнього світу.
32. Зоровий аналізатор.
33. Слуховий аналізатор.
34. Нюховий аналізатор.
35. Смаковий аналізатор.
36. Шкірний аналізатор.
37. Вестибулярний аналізатор. Руховий аналізатор.
38. Рухова активність організму.

- 39.Значення нервової системи, її розвиток. Основні структури нервової тканини. Координація функцій організму.
- 40.Спинний мозок.
- 41.Функціональне значення різних відділів головного мозку.
- 42.Ретикулярна формація, її структурна організація і функції. Лімбічна система мозку.
- 43.Вегетативна нервова система.
- 44.Кора великих півкуль головного мозку.
- 45.Поняття про ендокринні залози і гормони.
- 46.Склад і властивості крові. Формені елементи крові.
- 47.Імунні властивості крові. Групи крові та резус-фактор.
- 48.Значення серцево-судинної системи.
- 49.Робота серця. Рух крові по судинах.
- 50.Значення дихання. Дихальні рухи.
- 51.Перенос газів кров'ю. Регуляція дихання.
- 52.Значення та еволюція травлення.
- 53.Травлення у різних відділах травного апарату.
- 54.Значення обміну речовин. Вітаміни.
- 55.Мінерально-водний обмін.
- 56.Фізіологічні основи харчування.
- 57.Видалення продуктів обміну речовин.
- 58.Значення зовнішнього покриву тіла.
- 59.Рівні організації живих систем.
- 60.Умови існування організмів, основні середовища життя. Класифікація екологічних факторів.
- 61.Поняття про популяції як головну форму існування і еволюції живої речовини. Структура популяцій.
- 62.Біоценози. Поняття про екологічну нішу. Класифікація біоценозів.
- 63.Екосистеми – основні структурні одиниці сфери життя. Характер зв'язків у екологічній системі.
- 64.Біосфера - глобальна екосистема землі. Межі розповсюдження життя в і потоки енергії в біосфері.
- 65.Світові природні та антропогенні глобальні екологічні проблеми як результат порушення саморегуляції біосфери.

4. Список рекомендованої літератури.

Основна література

1. А.В.Степанюк, Л.С.Барна, Т.В.Гладюк, Г.Я.Жирська, Н.Й.Міщук; За ред. А.В.Степанюк Біологія. 9 клас. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2009.
2. Андріанов, В. Л. Біологія. Розв'язування задач з генетики [Текст] : сборник задач / В.Л. Андріанов. - К. : Либідь, 1995. - 80 с.
3. Атлас анатомії людини II том. Тулуб, внутрішні органи, нижня кінцівка. / Путц Р., Пабст Р. – 2010р.
4. Атлас анатомії людини I том. Голова, шия, верхня кінцівка / Путц Р., Пабст Р. – 2010р.
5. Базанова Т.І., Павіченко Ю.В., Шатровський О.Г. Біологія: підручник для 8 кл. загальноосвітніх навчальних закладів . Запоріжжя, Гімназія, 2008.
6. Балан П.Г., Вервес Ю.Г. Біологія 11 кл (рівень стандарту, академічний рівень) , К.: Генеза, 2011.
7. Балан П.Г., Вервес Ю.Г., Поліщук В.П. Біологія 10 кл.(рівень стандарту, академічний рівень) . К.: Генеза, 2010.
8. Балан П.Г., Серебряков В.В. Біологія: підручник для 8 кл. загальноосвітніх навчальних закладів .К.: Генеза, 2008.
9. Біологія людини в діаграмах / Пікерінг В.Р. – 2003 р.
- 10.Біологія у порівняльних таблицях [Текст] / В. П. Резніченко. - Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2007. - 172 с.
- 11.Біологія. Довідник + Тестові завдання. (Повний повторювальний курс, підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання). / Соболь В.І. – 2017р.
- 12.Біологія. Повний шкільний курс. Довідник Навчальний посібник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання Балан П.Г., Вервес Ю.Г., Поліщук В.П., Лященко Т.П., Пасічніченко О.М. Генеза 2013
- 13.Біологія. Посібник для підготовки до ДПА та ЗНО Костильов О.В., Андерсон О.А. Генеза 2013
- 14.Біологія: довідник для абітурієнтів та школярів загальноосвітніх закладів: навчально-методичний посібник Біда О.А., Дерій С.І., Ілюха Л.М., Прокопенко Л.І. К.: Літера ЛТД 2012
- 15.Борисов Л.Б. Медична мікробіологія, вірусологія, імунологія. – М.: Медичне інформагентство, 2005. – 735 с.
16. В. Р. Ільченко Л. М. Рибалко Т. О. Півень Біологія: підручник для 7 кл. загальноосвітніх навчальних закладів, Полтава ,Довкілля-К, 2007.
- 17.В.І. Соболь Біологія: підручник для 7 кл. загальноосвітніх навчальних з акладів, Київ , Грамота , 2007.
18. Євсєєв, Р. С. Збірник задач з генетики / Р. С. Євсєєв. - Х. : Видавнича група "Основа", 2016. - 127 с. : табл.
- 19.Задорожний К. М. Ботаніка. Зоологія. Біологія людини. Тренувальні тести. — Х.: Вид. група «Основа», 2008. — 208 с.: іл.

- 20.ЗНО за 30 днів. Біологія. Експрес-курс підготовки до ЗНО Костильов О.В., Андерсон О.А. Генеза 2013
- 21.ЗНО. Біологія. Твій репетитор. Комплексне видання для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання Костильов О.В., Андерсон О.А. Генеза 2013
- 22.ЗНО. Біологія. Тренувальні тести. Навчальний посібник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання Матяш Н.Ю., Коршевніук Т.В., Яценко С.П. Генеза 2013
- 23.Коршевніук Т.В., Бездольна І.С., Фруктова Я.С. Біологія 11 кл (профільний рівень). К.: Планета книжок, 2011.
- 24.Красильникова Т. В. Біологія. 10—11 класи: Наочний довідник. — К.; Х.: Веста, 2006. — 111 с.
- 25.Липа О.Л., Добровольський І.А. Ботаніка. Систематика нижчих і вищих рослин. — К.: Вища школа, 1998. — 398 с.
- 26.Матяш Н. Ю. Завдання і вправи з біології за курс старшої школи : навч. посіб. / Н. Ю. Матяш, Т. В. Коршевніук, О. Г. Козленко. — К. : Педагогічна думка, 2012. — 248 с.
- 27.Межжерін С.В., Межжеріна Я.О. Біологія 11 кл (рівень стандарту, академічний рівень). К.: Освіта, 2011.
- 28.Межжерін С.В., Межжеріна Я.О. Біологія: підручник для 8 кл. загальноосвітніх навчальних закладів, К.: Освіта, 2008.
- 29.Межжерін С.В., Межжеріна Я.О., Коршевніук Т.В. Біологія 10 кл. (профільний рівень) К: Планета книжок, 2010.
- 30.Мельниченко Н.В. Курс лекцій та практикум з анатомії і морфології рослин. / Н.В. Мельниченко — К: Фітосоціоцентр, 2001. — 160 с.
- 31.Мотузний В.О., Біологія (посібник) 6-11 класи. / В.О. Мотузний —. — К.: Вища школа, 1996. — 206 с.
- 32.Мусієнко М. М. Фізіологія рослин. - 2-е вид. — К.: Либідь, 2005. — 808 с.
- 33.Мусієнко М.М., Славний П.С., Балан П.Г. Біологія: підручник для 7 кл. загальноосвітніх навчальних з акладів, К.: Генеза, 2007.
34. Н. В. Запорожець, С. В. Влащенко. Біологія. 8 клас: Підручник — Х.: АН ГРО ПЛЮС, 2008.
- 35.Н.Ю.Матяш, М.Н.Шабатура Біологія. 9 клас. К.: Генеза, 2009.
- 36.Наочний довідник з біології для 8-9 кл. / Беляєва Л. В. — 2007р.
- 37.Остапченко Л.І. Підручник з біології для 6 класу / Остапченко Л.І., Балан П.Г., Матяш Н.Ю. та ін. - 2014 р.
- 38.Підручник з біології для 11 класу (академічний рівень) / Балан П.Г., Вервес Ю.Г. — 2011 р.
- 39.Підручник з біології для 7 класу / Соболь В.І. - 2015р.
- 40.Підручник з біології для 8 класу / Соболь В.І. - 2016р.
- 41.Підручник з біології для 9 класу / Шаламов Р.В. та ін. - 2017 р.
- 42.Підручник з біології і екології для 10 класу (профільний рівень) / Задорожний К.М., Утєвська О.М. - 2018 р.

- 43.С.В.Страшко, Л.Г.Горяна, С.А.Ігнатенко, В.Г.Білик; За ред. С.В.Страшка. Біологія. 9 клас – К.: Грамота. 2009.
- 44.Стеблянка М.І. Ботаніка. Анатомія і морфологія рослин / М.І.Стеблянка - .: Вища школа., 1995. – 384 с.
- 45.Т.І.Базанова, Ю.В.Павіченко, І.С.Кармазіна, А.М.Тіткова, В.М.Лінніченко. Біологія. 9 клас Х.: Світ дитинства, 2009.
- 46.Тагліна О.В. Біологія 10 кл. (рівень стандарту, академічний рівень) . Х.: Ранок, 2010.
- 47.Тагліна О.В. Біологія 11 кл (рівень стандарту, академічний рівень) .Х.: Ранок, 2011.
- 48.Тренувальні тести з біології. / Н.Ю. Матяш, Т.В. Коршевніук, С.П. Яценко. – 2013р.
- 49.Тренувальні тести із загальної біології. Задорожний К. М. – 2008р
- 50.Чайченко Г.М. та ін. Фізіологія людини і тварин. – К.: Вища школа, 2003. – 463 с.

Додаткова література

1. Аносов І.П., Хоматов В.Х. Анатомія людини у схемах. К.: Вища школа, 2002. – 191 с.
2. Біологія 6/11. тестові завдання/ Навч. Метод. Посібник для серед. заг-осв. Шкіл / За ред.. Сташка. К.: Генеза. – 1999. – 140 с.
3. Біологія людини: Підруч. Для 8 кл. загальноосвіт. навч. закладів / М.Н. Шабатура, Н.Ю. Матяш, В.О. Мотузний. – 3-тє вид. доповн., перероб. – К.: Генеза, 2004. – 192 с.
4. Біологія людини: Підруч. Для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів / М.Н. Шабатура, Н.Ю. Матяш, В.о, Мотузний. – 3-тє вид. доповн., перероб. – К.: Генеза, 2004. – 210 с.
5. Біологія: Тести. 6-11 класи: Посібник / Омельковець Я.А., Журавльов О.А. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 400 с.
6. Векірчик К.М. Мікробіологія з основами вірусології. / К.М. Векірчик – К.: Либідь, 2001. – 312 с.
7. Григора І.М. та ін. Ботаніка. – К.: Фітосоціоцентр, 2004. – 476 с.
8. Кучеренко М., Вєрвєс Ю., Балан П., Войціцький В., Войцєхівський М. Загальна біологія. 10-11 класи. - К.: Генеза, 2000.
9. Кучеренко М.Є., Вєрвєс Ю.Г., Балан П.Г., Войціцький В.М. Загальна біологія 10 клас. - К.: Генеза, 2001
- 10.Кучерява Л.Ф. та ін. Систематика вищих рослин. І. Архегоніати. – К.: Фітосоціоцентр, 1997. – 136 с.
- 11.Овчинніков С.О. Збірник задач і вправ з біології, 10-11 класи.– К.: Генеза, 2000. – 158 с.
- 12.Щербак Г.Й. Зоологія безхребетних: підручник: у 3-х книгах. / Г.Й. Щербак та ін. – К.: Либідь, 1995.

5. Критерії оцінювання знань фахового вступного випробування

Критерії оцінювання	Характеристики критеріїв оцінювання знань
200	Абітурієнт має глибокі міцні і системні знання в галузі основ біології. Має чіткі адекватні наукові уявлення про сучасний стан розвитку провідних біологічних наук, вільно володіє понятійним апаратом, знає основні проблеми досліджень живих організмів та надорганізменних систем, їх мету і завдання. Володіє вміннями на рівні професійної компетенції. Творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.
180	Абітурієнт має міцні ґрунтовні знання в галузі основ біології, але може допустити незначні неточності в формулюванні понять. Вміє застосовувати набуті знання на алгоритмічному рівні, продуктивний рівень виявляється епізодично. Недостатньо володіє вміннями доводити, пояснювати окремі поняття. Творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.
160	Абітурієнт знає програмний матеріал з основ біології повністю, але не вміє самостійно мислити, не може вийти за межі певної теми. Рівень самостійності мислення недостатній: під час виконання роботи вимагає інструкцій. Абітурієнт самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Професійна компетентність має обмеження у виконанні завдань творчого характеру.
140	Абітурієнт знає основні положення програмного матеріалу, має уявлення про основні закономірності біологічних процесів, але його знання мають загальний характер. Не вміє встановлювати основні закономірності. Пояснення основних процесів відбувається на емпіричному рівні. Не вміє встановлювати логічну послідовність подій, допускає помилки у визначенні основних понять. Професійні вміння мають розрізнений характер.

Критерії оцінювання	Характеристики критеріїв оцінювання знань
120	Абітурієнт знає основні теми курсу біології, , але його знання мають загальний характер. Замість чіткого термінологічного визначення пояснює теоретичний матеріал на побутовому рівні. Професійні вміння мають розрізнений характер, що свідчить про низький рівень сформованості компетентності.
100	Здобувач знає основні теми курсу, має уявлення про основні положення загальної біології, але його знання мають загальний характер. Замість чіткого термінологічного визначення пояснює теоретичний матеріал на побутовому рівні. Професійні вміння мають розрізнений характер, що свідчить про низький рівень сформованості компетентності.
0 - 99	Здобувач має фрагментарні знання з програми. Не володіє біологічною термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. Не вміє викласти програмний матеріал. Мова невиразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання.